

господарських товариств договірної форми та породжує корпоративні наслідки, оскільки спрямований на організацію, впорядкування використання корпоративних прав з метою збереження чи перерозподілу корпоративного контролю.

Отже, корпоративні договори мають безсумнівну затребуваність учасниками господарських товариств, оскільки надають їм можливість врегулювати відносини з приводу реалізації їх корпоративних прав шляхом укладення правочину, який визнається легітимним та користується правовим захистом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Спасибо-Фатєєва І. Акціонерні угоди. Право України, 2009. № 12. С. 182–190.
2. Schramm. Die rechtliche Erfassung von Aktionärsvereinbarungen (mit weiteren Nachweasen). URL: www.cac-civillaw.org (дата звернення 24.12.2016).
3. Bydlinski P. Grundzuge des Privatrechts. 3. Aufl. Manz, 2007. S. 334; Arlt M.-A. Französische Aktiengesellschaft. Linde Verlag, 2006. S. 161.
4. Суханов Е. А. Уставный капитал хозяйственного общества в современном корпоративном праве. Вестник гражданского права. 2012. № 2. С. 4–35.
5. Companies Act 2006. URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> (дата звернення: 24.12.2016).
6. Рублев В. В. Понятие и правовая характеристика акционерного соглашения как гражданско-правового договора, регулируемого гражданским законодательством Российской Федерации. Адвокат, 2010. № 10. С. 21–32.
7. Модельний закон США «Про підприємницьку корпорацію». Model business corporation act annotated: official text with official comments and statutory cross-references, Revised through 2005 adopted by the Committee on Corporate Laws of the Section of Business Law, with the support of the American Bar Association / Section of Business Law. URL: <http://www.abanet.org/buslaw/committees> (дата звернення: 24.12.2016).
8. Суханов Е. А. Очерк сравнительного корпоративного права // Проблемы развития частного права: сборн. ст. к юбилею В. С. Ема. Москва, 2011.

Vasilieva V. Legal nature of shareholders' agreement

The article studies the legal nature of the shareholders' agreement definition of which would solve a number of problematic issues related to the practice. The experience of the Anglo-American and Continental legal systems was studied. It is established that shareholders' agreement has nature of obligation, but it also has an impact on corporate relationship within the company. It is concluded that the development of the concept of shareholders' agreement should be developed in accordance with the prevailing concept of the legal entity.

Keywords: shareholders' agreement, company law.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ПОРУШЕНЬ ПЕРЕВІЗНИКОМ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРОМ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ

Гриняк Т. В.,

аспірант НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Статтю присвячено поняттю та видам порушення зобов'язань за договором перевезення вантажу автомобільним транспортом, акцентується увага на ознаках порушення перевізником договірних зобов'язань, запропоновано його поняття. Виділено найбільш поширені види порушень перевізником умов договору перевезення вантажу автомобільним транспортом.

Ключові слова: договір перевезення вантажу автомобільним транспортом, порушення, невиконання, неналежне виконання, прострочення, цивільно-правова відповідальність.

Договір перевезення вантажу автомобільним транспортом включає в себе кілька етапів, які послідовно змінюються – укладення, виконання, припинення. Кожен з наведених етапів свідчить про те, що договірне правовідношення перебуває в позитивній динаміці, тобто вони мають місце у разі нормального розвитку договірних відносин із перевезення. Однак у випадках, коли сторони не виконують належним чином своїх обов'язків, настають наслідки, протилежні тим, які характерні належному виконанню договору. Відповідно до ЦК України такі ситуації вважаються порушенням договірних зобов'язань, а в нашому випадку – зобов'язання із перевезення вантажів автомобільним видом транспорту.

Порушення обов'язків за договором перевезення вантажу автомобільним транспортом не можна віднести до позитивних його етапів, оскільки воно є відображенням нетипової поведінки сторін й

означає такий стан правовідношення, коли його сторони не дотримуються приписів, встановлених законодавством, чи правил досягнутої між собою домовленості.

Як вбачається зі змісту ст. 610 ЦК України, законодавець у ЦК України фактично не визначає сутності поняття «порушення зобов'язання», а вказує лише, що це родова категорія із поділом на види. Разом із тим розуміння порушення договірного зобов'язання через його невиконання або неналежне виконання не може дати нам необхідного уявлення про його сутність як правової категорії. Більше того, навіть правова доктрина на сьогодні не наводить єдиної концепції щодо розуміння порушення зобов'язання як правового явища.

Разом з тим у юридичній літературі існують різноманітні підходи до розуміння поняття цивільного правопорушення – від його розуміння як дії або бездіяльності особи, що суперечать чинному законодавству [1, с. 710], до невиконання (невчинення) або неналежного виконання боржником обов'язку за договором щодо вчинення певної дії або утримання від неї [2, с. 150].

Аналізуючи правопорушення у сфері відносин з перевезення вантажу автомобільним транспортом, зазначаємо, що елементи складу цього виду правопорушення не можуть включати в себе такі категорії як суб'єкт і об'єкт, оскільки віднесення учасників відносин з перевезення до елементів складу цивільного правопорушення може лише підтвердити думку щодо тотожності ознак цивільного правопорушення як правового явища та складу правопорушення, як умови настання цивільно-правової відповідальності. Однак умовами цивільно-правової відповідальності автомобільного перевізника є його протиправні вчинки, а не сам перевізник як фізична чи юридична особа. За протилежним підходом виходить, що суб'єкт правовідносин (перевізник) є елементом складу правопорушення (юридичного факту), тобто складу своїх же власних дій, що викликає заперечення.

У зв'язку з цим у сучасній цивілістичній доктрині актуальним є підхід до поняття порушення зобов'язання як об'єктивної категорії [3, с. 324]. На нашу думку, цей підхід є прийнятним і щодо правопорушень перевізника у сфері автомобільних перевезень вантажу, оскільки такі фактори як суб'єктивна сторона, негативні наслідки порушення та причинний зв'язок не матимуть жодного значення для самого поняття «порушення», адже сам факт суперечності між поведінкою перевізника та умовами договору перевезення вантажу є достатнім, щоб стверджувати про неналежне виконання договірних умов.

Таким чином, можна дійти висновку, що наявність у діях автомобільного перевізника ознак складу правопорушення впливає лише на наслідки порушення, а не на його сутність як правової категорії, а відтак ототожнення ознак причини (порушення зобов'язання) і умов настання її наслідку є неприпустимим.

Отже, враховуючи вищевикладене, зазначимо, що, досліджуючи види порушення перевізником зобов'язань у сфері договірних відносин з надання послуг перевезення вантажу автомобільним транспортом, слід розмежовувати поняття «ознаки порушення договірного зобов'язання» та «склад цивільного правопорушення».

Зазначимо, що порушення договору перевезення вантажу автомобільним транспортом передбачає певні недоліки при вчиненні зобов'язаною стороною дій (чи утриманні від їх вчинення), відповідно до яких має виконуватися договірне зобов'язання. Тому при порушенні перевізником зазначеного договору необхідні дії, передбачені актами цивільного законодавства, змістом укладеного з вантажовідправником договору і спрямовані на належне виконання його умов, ним не вчиняються або ж вчиняються неналежно. Тобто важливою ознакою порушення перевізником договірного зобов'язання з перевезення вантажу є порушення умов такого зобов'язання у формі невиконання чи неналежного виконання покладеного на нього обов'язку (обов'язків), які входять до змісту договору.

Наступною ознакою порушення перевізником договірного зобов'язання з перевезення вантажу автомобільним транспортом є відхилення від належного виконання умов договору перевезення, що може проявлятися як у бездіяльності, так і вчиненні ним активних дій, які він згідно з договором зобов'язаний не вчиняти.

Якщо з приводу наявності чи відсутності вищенаведених ознак серед ознак цивільного правопорушення в літературі не виникає жодних дискусій, то існують окремі думки щодо доцільності [4, с. 716] чи недоцільності [5, с. 36] віднесення протиправності до ознак договірного правопорушення. Ми підтримуємо думки тих дослідників, які розглядають протиправність як необхідну ознаку порушення договірного зобов'язання, з огляду на такі аргументи.

Так, поняття «протиправність» саме по собі вказує на те, що перевізник у договорі перевезення вантажу автомобільним транспортом своїми діями чи/або бездіяльністю порушує норми законодавства України та положення укладеного з вантажовідправником договору. Наведене підтверджується думкою В. П. Грибанова, що з урахуванням того, що цивільне право містить велику кількість норм диспозитивного характеру, що допускають можливість учасникам цивільного обороту на власний розсуд визначати відповідні права і обов'язки, то законодавець встановлює певні правила лише на той випадок, якщо сторони не передбачили іншого в договорі [6, с. 176]. Як слушно зазначає з цього приводу В. В. Луць, протиправність поведінки боржника або кредитора полягає в порушенні договірного зобов'язання [4, с. 716].

Аналіз ст. 617 ЦК України надає можливість дійти висновку, що навіть випадки неналежного виконання зобов'язання внаслідок непередбачуваних обставин (казус, непереборна сила) розглядаються в

межах поняття порушення зобов'язання, встановлюючи тільки інші правові наслідки такого порушення (відсутність заходів відповідальності). Тому слід підтримати висловлений в юридичній літературі підхід, що протиправність порушення договірної зобов'язання слід визнавати його конститутивною ознакою, в тому числі і у випадках, коли воно сталося не тільки у зв'язку з протиправними діями суб'єкта виконання, а через зовнішні обставини, які боржник не міг передбачити (випадок) або які знаходилися поза межами його вольового впливу (непереборна сила) [7, с. 40]. Слід уточнити, що у випадку наявності обставин, передбачених ст. 617 ЦК України, говоримо про протиправність не поведінки боржника, а невідповідність праву самого факту порушення зобов'язання (відсутність належного виконання). У цьому разі умова протиправності відноситься не до дій (бездіяльності) боржника, а до самого порушення суб'єктивних цивільних прав [1, с. 714]. Тобто протиправність поведінки несправного контрагента полягає в самому факті порушення договірної зобов'язання (порушення і його протиправність) [8, с. 7], а не психічному ставленні порушника до вчинюваного правопорушення [9].

За загальним правилом, вчинити правопорушення означає порушити норму права, тобто діяти протиправно. Інакше кажучи, порушення перевізником умов договору перевезення вантажу автомобільним видом транспорту само по собі є протиправним, в такому випадку немає необхідності відшукувати конкретні правові норми, що порушені, а також не потрібно брати до уваги психічне ставлення перевізника до вчинюваного правопорушення, важливим є сам факт порушення і його протиправність. Наприклад, перевізник доставив вантажоодержувачу товар неналежної якості, однак причиною порушення зобов'язання стали непередбачувані обставини, які в майбутньому виключатимуть настання цивільно-правової відповідальності перевізника. Разом з тим суб'єктивне право одержувача на отримання товару належної якості вважатиметься порушеним незалежно від того, умисно чи з необережності перевізник порушив умови договору.

Таким чином, у договорах перевезення вантажу автомобільним транспортом доцільно підтримати позиції тих дослідників, які наголошують на об'єктивному характері протиправності порушення зобов'язання. Зважаючи на це, протиправними доцільно визнавати дії (бездіяльність) перевізника, які порушують права і обов'язки контрагента (вантажовідправника чи вантажоодержувача), закріплені насамперед в договорі перевезення або ж у положеннях ЦК України, законах України, Статуті автомобільного транспорту УРСР та інших підзаконних нормативно-правових актах.

Протиправною є така поведінка перевізника у зобов'язаннях з перевезення вантажу, яка не відповідає вимогам, що висувуються до його належного виконання. Відповідно, вимоги, що висувуються до перевізника, який не виконує чи неналежно виконує умови договору перевезення, містяться не лише в ЦК України, інших спеціальних нормативно-правових актах, звичаях ділового обороту або інших вимогах, що, зазвичай, пред'являються, а й у самих умовах договору перевезення. Тобто будь-яке невиконання чи неналежне виконання положень договору перевезення вантажу автомобільним транспортом є правопорушенням.

Таким чином, можна виділити такі ознаки порушення перевізником зобов'язань у сфері відносин з перевезення вантажу автомобільним видом транспорту: а) відхилення перевізника від договірних умов за будь-яким з елементів виконання, тобто дія або бездіяльність перевізника, що проявляється в невиконанні або неналежному виконанні зобов'язання; б) невиконання або неналежне виконання відповідно до умов договору чи вимог актів цивільного законодавства безпосередніх обов'язків, що становлять зміст договору перевезення; в) протиправність, що має об'єктивний характер та відображається у порушенні вимог ЦК, інших спеціальних нормативно-правових актів, звичаїв ділового обороту, умов договору перевезення; г) порушення суб'єктивного цивільного права вантажовідправника чи вантажоодержувача за договором, що виражається у невиконанні чи неналежному виконанні умов договору, пов'язаних із вчасною доставкою вантажу.

У зв'язку з цим, в загальному вигляді, під порушенням перевізником договірних зобов'язань з перевезення вантажу автомобільним транспортом пропонуємо розуміти невиконання або неналежне виконання ним обов'язків, які складають зміст укладеного з вантажовідправником договору, що вважається відхиленням від належного виконання згідно з нормами цивільного законодавства України, звичаями ділового обороту та порушує суб'єктивне цивільне право вантажовідправника чи інших осіб (зокрема вантажоодержувача).

Переходячи до аналізу видів порушень перевізником договірних зобов'язань з перевезення вантажу автомобільним транспортом, доцільно зазначити, що законодавець в ст. 610 ЦК України вирізняє два види порушень зобов'язань: невиконання та виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання).

На думку А. Б. Гриняка, невиконання зобов'язання слід характеризувати як невчинення боржником тих дій (жодної з дій), що складає предмет зобов'язання (у разі, якщо він зобов'язаний був вчинити певну дію чи дії), або вчинення певної дії, від якої боржник зобов'язаний був утриматися відповідно до умов договору. Зважаючи на те, що у другому випадку є виконання, яке не відповідає умовам, визначеним змістом зобов'язання, законодавець іменує його неналежним виконанням [10, с. 117–118].

Варто погодитись з думкою В. В. Луця, що у кожному конкретному випадку слід виходити з характеру порушення зобов'язання: при невиконанні відсутні будь-які ознаки виконання зобов'язання, його взагалі немає; при неналежному виконанні – зобов'язання виконане, проте з порушенням пред'явлених до нього вимог (умов щодо місця, часу, предмета тощо) [11, с. 38]. С. Н. Ландкоф, розмежовуючи ці різновиди правопорушень, зазначає, що неналежне виконання – це часткове виконання, виконання не в строк, не в належному місці, порушення окремих умов зобов'язання. Повне невиконання – це невиконання всього предмета зобов'язання [12, с. 102].

Оскільки під належним виконанням умов договору перевезення вантажу автомобільним транспортом слід розуміти регламентований цивільним законодавством порядок і процес вчинення сторонами необхідних послідовних і взаємопов'язаних дій, спрямованих на надання послуг перевезення вантажу, то невиконання перевізником зобов'язання можна охарактеризувати як невчинення останнім тих дій, що складають предмет зобов'язання (у разі якщо він зобов'язаний був вчинити певні дії), або вчинення певної дії, від якої перевізник зобов'язаний був утриматися відповідно до умов договору. Тобто неналежне виконання перевізником договірних зобов'язань з перевезення вантажу автомобільним транспортом характеризується вчиненням таких дій на виконання умов договору, що призводять не до досягнення очікуваного результату договору, а навпаки, до відхилення від умов виконання за будь-яким з його елементів. Причому неналежне виконання договірних зобов'язань перевізником стосується будь-якого елемента виконання договору, зокрема і кількісних, і якісних його характеристик, які передбачені в законодавстві чи визначені на індивідуальному рівні.

Отже, порушення перевізником зобов'язань за договором перевезення вантажу автомобільним транспортом є родовою категорією, що охоплює такі поняття як невиконання зобов'язання, коли автомобільний перевізник взагалі не виконує дій, що складають зміст зобов'язання, а також неналежне виконання, тобто виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання. Наприклад, перевізник вважається таким, що порушив зобов'язання як тоді, коли він взагалі не поставив передбачений договором товар, так і тоді, коли він хоча і поставив товар, але нижчої, ніж обумовлено договором якості, або з простроченням чи не в обумовлене договором місце тощо.

Виходячи з вищенаведеного критерію порушеного елемента виконання, невиконання договірних зобов'язань, тобто протиправна поведінка перевізника за договором, полягатиме у бездіяльності, тобто у відмові виконати зобов'язання як таке в цілому, наприклад, у випадку ненадання транспортного засобу для перевезення вантажу (ст. 921 ЦК), ненаданні інформації вантажоодержувачу про прибуття вантажу тощо.

Так, перевізник зобов'язаний надавати в установленому законодавством порядку необхідну інформацію вантажоодержувачу про прибуття вантажу. Застосування до вантажоодержувача мір цивільної відповідальності, що передбачена законодавством, можливе лише за умови, що він виразив свій намір скористатися своїм правом на прийняття від перевізника доставленого на його адресу вантажу. А скористатися таким правом можна лише після отримання інформації про прибуття вантажу. Такий порядок є наслідком правового становища вантажоодержувача в договорі перевезення вантажу [13, с. 167]. Виходячи з того, що договір перевезення вантажу фактично є одним із різновидів договору на користь третьої особи, то вантажоодержувача можна вважати повноправним учасником перевізних відносин лише з моменту вираження ним наміру одержати вантаж. Однак одержувач не зможе належним чином виконати своїх обов'язків щодо забезпечення своєчасного прийняття доставленого на його адресу вантажу від перевізника і сплати останньому належних йому платежів, пов'язаних з перевезенням вантажу, а, відповідно, й нести відповідальність у випадку їх порушення, якщо не буде належним чином поінформованим про прибуття вантажу.

Враховуючи вищенаведене, вважаємо, що доцільним було б включення до нового Статуту автомобільного транспорту України не лише обов'язку перевізника повідомляти вантажоодержувача про прибуття вантажу у визначений строк, а й положення про вид і розмір відповідальності за допущення такого порушення. Іншим же можливим варіантом може стати включення такого положення до змісту договору самими сторонами.

Неналежне ж виконання досліджуваного договору перевезення вантажу автомобільним транспортом з боку перевізника може виражатися у такому: а) надання послуг з перевезення вантажу неналежним суб'єктом (наприклад, третьою особою, яка не має відповідних дозволів на вчинення таких дій); б) неналежність предмета виконання (наприклад, доставка вантажу неналежної якості); в) виконання, яке здійснене в неналежний спосіб (наприклад, перевезення вантажу видом автомобільного транспорту, що не призначений для перевезення товару певного виду); г) надання послуги перевезення вантажу належної якості, однак з порушенням умови про місце виконання зобов'язання та видачі вантажу уповноваженій особі; д) прострочення виконання договірних умов з перевезення вантажу.

Варто зазначити, що в практиці перевезення вантажу автомобільним видом транспорту найбільш поширеними є випадки порушення перевізником таких елементів виконання зобов'язань з перевезення як надання послуги перевезення неналежної якості та з простроченням виконання зобов'язання.

Щодо недотримання перевізником вимог щодо строку виконання зобов'язання (ст. 923 ЦК) слід зазначити, що в юридичній літературі прострочення боржником виконання обов'язку розглядається як неналежне виконання зобов'язання (зокрема, коли боржник виконав свій обов'язок зі спливом строку, передбаченого договором), а також як невиконання зобов'язання (у разі, якщо боржник взагалі не вчинив будь-яких дій з виконання свого обов'язку) [14, с. 70]. У науковій літературі під простроченням розуміють порушення обов'язку передати певну річ, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші у передбачений договором строк чи в розумний строк після виникнення зобов'язання [15, с. 6].

Таким чином, прострочення перевізником виконання обов'язків за договором перевезення вантажу автомобільним транспортом можна вважати таким видом цивільного правопорушення, яке охоплює як принцип невиконання передбаченого договором обов'язку (невиконання зобов'язання), так і принцип неналежного його виконання. Наслідком відсутності на момент настання кінцевого терміну належного виконання договірних зобов'язань із перевезення буде покладення на правопорушника в особі перевізника додаткових обов'язків.

Протиправна поведінка перевізника за досліджуваним договором також може проявлятися в порушенні вимог щодо якості надання послуг з перевезення, тобто внаслідок конструктивних, технологічних та інших недоліків послуг. Так, одним із основних обов'язків перевізника є забезпечення схоронності та кількості переданого вантажу згідно із законодавством та умовами договору. В ст. 924 ЦК України законодавець закріпив відповідальність перевізника за незбереження вантажу, тобто за його втрату, нестачу, псування або пошкодження. Крім цього, згідно з п. 133 Статуту автомобільного транспорту УРСР автотранспортні підприємства або організації несуть відповідальність за збереження вантажу з моменту прийняття його до перевезення і видачі вантажоодержувачу або до передачі згідно з Правилами іншим підприємствам, організаціям, установам, якщо не доведуть, що втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу сталися через обставини, яким вони не могли запобігти і усунення яких від них не залежало. Як бачимо, йдеться про збереження вантажу в період самого перевезення, тобто між завантаженням та розвантаженням.

За загальним правилом, обов'язок з проведення вантажно-розвантажувальних робіт покладається на замовника. Однак згідно з п. 8.7 Правил перевезення вантажу автомобільним транспортом в Україні перевізник може за погодженням із замовником взяти на себе завантаження і розвантаження вантажів. Тобто інколи у договорах перевезення сторони зазначають, що обов'язок щодо виконання вказаних робіт лежить на перевізнику. В такому випадку він нестиме відповідальність за пошкодження вантажу під час його завантаження та розвантаження. Крім цього, відповідальність наступатиме за недотримання законодавства про охорону праці та норм із техніки безпеки.

Аналогічна ситуація виникає при аналізі законодавчих положень щодо пакування вантажу. Так, п. 10.16 Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні встановлено, що замовник відповідає за всі наслідки неправильного пакування вантажів (бій, поломка, деформація, течя тощо), а також застосування тари й упаковки, що не відповідають властивостям вантажу, його масі або встановленим стандартам і технічним умовам. Проте інколи у договорах перевезення вантажів автомобільним транспортом сторони зазначають, що обов'язок пакування вантажу лежить на перевізнику і в такому випадку відповідальність теж лежатиме на ньому.

Щодо порушення перевізником обов'язку з доставки вантажу в обумовлене в транспортній накладній місце призначення та видачу його уповноваженій на те особі, то слід зазначити, що ні в ЦК України, ні в Статуті автомобільного транспорту УРСР відповідальність за таке правопорушення не передбачена, тому рекомендуємо сторонам встановлювати таку в договорі перевезення вантажу з умовою застосування лише у випадку, якщо таке порушення тягне за собою настання для вантажоперевізника чи вантажоодержувача негативних наслідків у вигляді втрати, псування вантажу, прострочення доставки тощо.

Отже, підсумовуючи вищенаведене, зазначаємо, що порушення зумовлює вплив на динаміку договірних зобов'язань з надання послуг перевезення вантажу – зміну правовідношення, відсутність належного виконання, порушення суб'єктивного цивільного права, а також спричиняє наслідки, пов'язані з можливістю застосування вантажовідправником встановлених законом та/або договором способів захисту порушеного права.

Таким чином, на підставі вищенаведеного можемо виділити такі види порушень перевізником умов договору перевезення вантажу автомобільним транспортом:

- 1) правопорушення, пов'язані з несвоєчасним поданням автомобільного транспорту в місце завантаження вантажу;
- 2) правопорушення, пов'язані з порушенням строків доставки вантажу;
- 3) правопорушення, пов'язані з незбереженням та іншим пошкодженням вантажу;
- 4) правопорушення, пов'язані з непереданням в установленому порядку необхідної інформації вантажоодержувачу про прибуття вантажу;
- 5) правопорушення, пов'язані з доставкою вантажу в необумовлене в транспортній накладній місце призначення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право. Книга первая. Общие положения: изд. 3-е, стереотип. Москва: «Статут», 2001. С. 710, 714.
2. Антонюк О. І. Право учасників цивільних правовідносин на самозахист: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2004. С. 150.
3. Федорченко Н. В. Зобов'язання з надання послуг в цивільному праві України: теоретико-правові засади: дис. ... док. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. С. 324.
4. Цивільне право України: підручник: у 2-х кн. [Дзера О. В. (кер. авт. кол.), Боброва Д. В., Довгерт А. С. та ін.]; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. [2-е вид., доп. і перероб.]. Київ: Юрінком Інтер, 2005. Кн. 1. С. 716.
5. Параскевова С. А. Понятие и социальная сущность гражданского правонарушения (теоретические проблемы): автореф. дис. ... док. юрид. наук: 12.00.03. Москва, 2007. С. 36.
6. Гражданское право. В 2-х т. Том 2, Полут. 1: учебник / под ред. Е. А. Суханова. Москва: БЕК, 2000. С. 176.
7. Гришко О. С. Порухення договірною зобов'язання: поняття, види, правові наслідки: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2014. С. 40.
8. Ткачук А. Л. Значення вини у відносинах відповідальності за порушення договірних зобов'язань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2002. С. 7.
9. Сулейменов М. К. Защита гражданских прав по законодательству Республики Казахстан. Юрист, 2004. № 6. URL: http://law.edu.ru/docdocument.asp?docID=1235340#_ftnref67 (дата звернення: 11.01.2017 р.).
10. Договори з виконання робіт в цивільному праві України: проблеми теорії і практики: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. С. 117–118.
11. Луць В. В. Сроки в гражданских правоотношениях. Правоведение. 1989. № 1. С. 38.
12. Ландкоф С. Н. Лекції з основ цивільного права. Київ, 1962. С. 102.
13. Свистун Л. Я. Договори перевезення вантажів автомобільним транспортом: дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2005. С. 167.
14. Цивільне право України: підручник: у 2-х т. [Борисова В. І. (кер. авт. кол.), Баранова Л. М., Жилінкова І. В. та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Київ: Юрінком Інтер, 2007. Т. 2. С. 70.
15. Печений О. П. Прострочення виконання договірною зобов'язання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2002. С. 6.

Gryniak T. Concept and types of the violations of the obligations under the contract of carriage of goods by automobile transport

The article is devoted to the concept and types of violation of obligations under the contract of carriage of goods by automobile transport, focuses on the signs of the carrier contractual obligations, offered his concept. The most common types of violations of the contract of carriage of goods by automobile transport by the carrier are highlighted.

Keywords: the contract of carriage of goods by automobile transport, the violation, failure, improper execution, delay, civil liability.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ІПОТЕЧНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Дмитренко В. Ю.,

аспірант відділу приватного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

У статті проаналізовано особливості виконання іпотечного зобов'язання. Визначено поняття «виконання іпотечного зобов'язання» як правовий інститут, як процес, як підстава припинення зобов'язання. Акцентовано увагу на окремих проблемах в аналізованій сфері, а також на напрямках подальших досліджень.

Ключові слова: іпотека, іпотечне правовідношення, іпотекодавець, іпотекодержатель, виконання іпотечного зобов'язання.